

Målnummer:	4346-05	Avdelning:	2
Avgörandedatum:	2007-02-27		
Rubrik:	En skrivelse från en socialförvaltning med anmodan till en biståndstagare att inom viss tid sälja sin bil vid äventyr att rätten till bistånd annars kunde ifrågasättas har ansetts innefatta ett överklagbart beslut.		
Lagrum:	16 kap. 3 § socialtjänstlagen (2001:453)		
Rättsfall:	<ul style="list-style-type: none">• RÅ 1976 ref. 126• RÅ 1990 ref. 100• RÅ 1996 ref. 43• RÅ 2003 ref. 87• RÅ 2004 ref. 8		

REFERAT

S.R. och hans familj uppbar ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL. Genom en skrivelse den 2 februari 2005, betecknad som beslut enligt 4 kap. 1 § SoL, från enheten för ekonomiskt bistånd, Rosengårds stadsdelsförvaltning, uppmanades S.R. att sälja en bil han införfärd och gavs råd om försäljningen av bilen t.o.m. den 2 mars 2005. Enligt skrivelsen kunde rätten till ekonomiskt bistånd komma att ifrågasättas om S.R. inte inkom med värderingsintyg samt kvitto på såld bil senast i samband med biståndsansökan för april 2005. Till beslutet fogades en fullföljdshänvisning.

S.R. överklagade beslutet hos länsrätten och anförde i huvudsak följande. Han behövde bilen på grund av sina hälsoproblem och om han fick arbete. Han hade flera problem med hälsan och bifogade läkarintyg till styrkande härav. Flera av de arbeten han sökte krävde B-körkort och tillgång till egen bil. Han sökte bl.a. arbete som städare och inom köks- och restaurangbranschen. Han kunde inte söka arbete i framtiden eller åka till praktikplatser eller kurser om han skulle sälja sin 16 år gamla bil som han köpt för 2 000 kr.

Stadsdelsfullmäktige (SDF Rosengård) hemställde att överklagandet skulle lämnas utan bifall.

Länsrätten i Skåne län (2005-05-06, ordförande Marcus) yttrade: Ekonomiskt bistånd lämnas till den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt. Detta innebär att den enskilde måste utnyttja alla de möjligheter som normalt står honom eller henne till buds innan rätten till bistånd inträder. Den som har ekonomiska tillgångar måste först använda sig av dem innan ekonomiskt bistånd kan komma ifråga. Det måste emellertid vara fråga om tillgångar som den enskilde faktiskt förfogar över och som är lätt realiserbara. Bil är en sådan lätt realiserbar tillgång vars värde i första hand skall användas till den enskildes försörjning såvida inte särskilda behov av bil föreligger. Sådana behov kan vara att man behöver bilen i sitt arbete, för att kunna ta sig till och från sin dagliga sysselsättning, t.ex. därför att allmänna kommunikationsmedel inte har rimlig turtäthet eller finns inom rimligt avstånd från bostaden, för att skjutsa barnet eller barnen till förskoleverksamhet, eller medicinska eller sociala skäl, t.ex. för att en förälder skall kunna umgås med sitt barn. - S.R. och hans familj är beroende av ekonomiskt bistånd för sin försörjning. I målet är ostridigt att S.R. vid tidpunkten för det överklagade beslutet ägde en bil till ett uppskattat värde om ca 2 000 kr. S.R. har anført att familjen har behov av bil för att kunna handla, köra barn till gymnasiet, för att

S.R. har dålig hälsa och för att S.R. skall kunna söka arbete samt kunna genomföra praktik och utbildningar. Av ingivna läkarintyg framgår att S.R. har vissa somatiska sjukdomar. Det har emellertid inte framkommit något som ger stöd för att han på grund av dessa sjukdomar är i behov av bil. När det gäller S.R:s dagliga sysselsättning har ingenting framkommit som ger stöd för att han är i behov av bil, vare sig för att få ett arbete eller för att kunna genomföra praktik eller utbildning. Vad S.R. har anfört om familjens behov av bil för att kunna handla och köra barn till skolan, utgör enligt länsrättens mening inte godtagbara skäl för bilinnehav. Med hänsyn till det ovan anförda anser länsrätten att särskilda behov av bil inte kan anses föreligga. Överklagandet skall därför avslås. - Länsrätten avslår överklagandet.

Sedan S.R. fullföljt sin talan beslutade Kammarrätten i Göteborg (2005-06-27, Nordberg, Mårdberg, referent) att inte meddela prövningstillstånd.

S.R. överklagade kammarrättens beslut hos Regeringsrätten.

I yttrande till Regeringsrätten anförde SDF Rosengård följande. Bedömningar av om en realiserbar tillgång i form av bil skall påverka rätten till bistånd görs från fall till fall. När bedömningen är gjord informeras den enskilde brevlades och medges i allmänhet rådrum med försäljning av bilen. Information lämnas då om att inkomst från försäljningen kommer att beaktas vid biståndsberäkningen samt att underlåtenhet att realisera tillgången kan få som följd att rätten till bistånd ifrågasätts i den del som motsvarar tillgångens försäljningsvärde. Beslut enligt 4 kap. 1 § SoL meddelas sålunda först när inkomst från försäljningen medräknas i tablåberäkning alternativt om den enskilde efter utgången rådrum inte realiserat sin tillgång. - Ställningstagandet kring S.R:s bilinnehav skulle ha kommunicerats via ett informationsbrev men har av misstag kommit att uttryckas i form av ett beslut enligt 4 kap. 1 § SoL. Det aktuella beslutet föregicks inte av någon biståndsansökan och innehåller inget korrekt beslut enligt nämnda lagrum då S.R. vare sig beviljats eller nekats bistånd. SDF Rosengård gör med hänvisning till 16 kap. 3 § SoL bedömningen att det aktuella beslutet inte kan anses överklagbart och därmed inte skulle ha prövats i sak av länsrätten. - SDF Rosengård yrkade att Regeringsrätten skulle återförvisa målet till kammarrätten för beslut om avvisning och upphävande av länsrättens dom.

Regeringsrätten (2007-02-27, Billum, Nordborg, Almgren, Brickman, Knutsson) yttrade: Skälen för Regeringsrättens avgörande. Enligt 34 a § andra stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) skall kammarrätten meddela prövningstillstånd om 1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, 2. anledning föreligger till ändring i det slut var till länsrätten kommit eller 3. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Frågan i målet är om kammarrätten haft skäl att meddela prövningstillstånd med hänsyn till att det kunnat ifrågasättas om det förelegat ett överklagbart beslut enligt SoL i vilket fall länsrätten inte bort pröva S.R:s överklagande.

SDF Rosengård har i Regeringsrätten gjort gällande att skrivelsen den 2 februari 2005 av misstag kommit att uttryckas som ett beslut enligt 4 kap. 1 § SoL men att den i själva verket haft karaktär av informationsbrev och inte varit överklagbar.

Kännetecknande för ett förvaltningsbeslut är att det innefattar ett uttalande varigenom en myndighet vill påverka andra förvaltningsorgans eller enskildas handlande. Sålunda har bl.a. en av myndighet offentliggjord skrivelse, trots att den betecknats som information, i visst fall ansetts utgöra ett överklagbart beslut (se RÅ 2004 ref. 8). Det saknar därför i och för sig betydelse om stadsdelsförvaltningens skrivelse betecknats som informationsbrev eller inte, även om den omständigheten att beteckningen beslut använts självfallet talar för att ett sådant föreligger.

Enligt praxis krävs vidare inte alltid att ett beslut har självständiga eller direkta rättsverkningar för att det skall kunna överklagas. Avgörande för bedömningen av ett besluts överklagbarhet är beslutets innebörd och faktiska verkningar för den som berörs av beslutet (se RÅ 1996 ref. 43, RÅ 2003 ref. 87 samt det ovannämnda RÅ 2004 ref. 8, jfr även Ragnemalm: Förvaltning i förvandling, Förvaltningsrättslig tidskrift 2005 s. 445 ff.).

I det aktuella fallet kan konstateras att skrivelsen från stadsdelsförvaltningen haft karaktär av ett åläggande för S.R. att inom viss tid sälja sin bil vid äventyr att rätten till bistånd annars kunde komma att ifrågasättas. Med hänsyn till att S.R. och hans familj är beroende av ekonomiskt bistånd för sin försörjning skulle en underlåtenhet att följa åläggandet kunna medföra kännbara effekter för dem. Ett meddelande av denna innebörd utgör ett förvaltningsbeslut och får anses vara överklagbart enligt 16 kap. 3 § SoL, oavsett hur det betecknats. Enbart en möjlighet att senare överklaga ett eventuellt beslut om vägrat ekonomiskt bistånd är i sådant fall otillräcklig för att tillgodose den enskildes behov av rättsskydd.

Länsrätten har sålunda rätteligen sakprövat S.R:s överklagande av beslutet den 2 februari 2005. Av utredningen i målet framgår inte att det funnits grund för kammarrätten att meddela prövningstillstånd. Överklagandet skall därför avslås.

Regeringsrättens avgörande. Regeringsrätten avslår överklagandet.

Föredraget 2007-02-07, föredragande Lif, målnummer 4346-05

Sökord: Socialtjänst; Överklagbarhet

Litteratur: Prop. 1985/86:80 s. 48 ff.; Ragnemalm, Förvaltningsbesluts överklagbarhet, 1970 s. 308-316; Ragnemalm: Förvaltning i förvandling, Förvaltningsrättslig tidskrift 2005 s. 445 ff.)
